

Claus Rønlevs bibliotek

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Digitaliseret efter aftale med Selskabet for Danmarks Kirkehistorie. PDF-filen er kun til ikke kommercielt brug.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine mange tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER,

FJERDE RÆKKE,

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

HOLGER FR. RØRDAM,

Dr. phil., Sognepræst.

ANDET BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS UNIV. BOGHANDL. G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1891—93.

Af Mag. Morten Reenbergs Brevvexling.

Om denne originale og kraftige Personlighed kan henvises til hans udførlige Biografi i Kirkehist. Saml. 3. R. III. Her skal meddeles nogle Breve, der ligesom alt fra Reenbergs Haand, have en egen Karakter. Tillige vedføjes et Par andre Stykker ham vedrørende. — Det første Brev, der er os meddelt af Hr. Overlærer Wulff i Aalborg, er fra den Tid, da Reenberg var Præst i Stege, og findes i hans Korrespondanceprotokol i Aalborg Kathedralskoles Bibliothek (tidligere i Stiftsbibliotheket sammesteds); de følgende Breve, der alle ere skrevne til Professor Hans Gram, ere fra en senere Tid, da Reenberg var Sognepræst ved Frue Kirke i Kjøbenhavn; Originalerne findes i Univ.-Bibliotheket, Addit. 175 Fol.

1.

Høj- og velbaarne Herre, Hr. Gehejmerraad von Plessen, højgunstige Hr. Amtmand, min høje Herre og Patron!

Deres Excellence andrages i dybeste Ydmyghed den grove offentlige Forargelse, som det ugudelige Folk paa Nyords Ø aarlig Aar forhærder sig i, sær med Drik og Sabbatens Overtrædelse; thi endskjønt deres Kirkegang formedelst en Times Overfart paa Vandet falder noget besværlig, forsømme de dog jævnlig endog i godt Vejrlig og holde ingen Hellig fra Arbejde. Aarlig og ofte har jeg

baade erindret dem selv om den Ugudelighed, saa og deres Ridefoged i Vordingborg; thi Landet ligger vel under Vordingborgs Amt, men til Stege Menighed.

Endelig nu Søndagen næstafvigt den 9de Juli have de samtlig paa Landet fra Morgenstunden den ganske Dag igjennem været paa deres Enge at slaa, uden nogen Fornødenhed, da det nu i lang Tid har været godt Vejrlig. Endda Substituten paa Landet bad, de vilde holde Morgenbøn, før de gik ud, vilde de det ikke. Efter at jeg havde prædiket i Stege, tog jeg i Gaar til Landet for at faa dem samlede og holde Prædiken for dem; men da var en Del bortstrøet paa deres Enge ved Arbejdet, en Del mødte mig og belo, at jeg vilde tænke at faa det rettet, som de sagde var en gammel Skik hos dem, hvilken Forhaanelse mig især skete af en Ungkarl, navnlig Niels, som er Rasmus Brydes Søn, boende der paa Landet.

Høje Herre! Jeg fordrister mig paa den Naade, jeg engang har fundet for Deres Excellence, at jeg det Folks Ugudelighed maatte angive, og som dette er en Forargelse, der er saa længe dreven, og de mene, at de har Lov dertil, saasom de aldrig er derfor straffet, uanset de vide, at det er baade mod Guds Lov og Kongens, saa formodes ydmygst Protection imod denne Synd under Deres Excellences christelige Anordning til Ridefogden, at Synden maatte blive dem bekjendt ved nogen Straf paa en eller flere; thi ellers maatte det ganske Folk omkomme, da alt Landet, bestaaende af 20 Gaardmænd foruden Husmænd og andre, som de havde faaet andenstedsfra, ja vel maaske over 100 Personer, gjør sig aarlig skyldigt i den Forargelse, som de til Kornhøsten igjen begaa, hvis det denne Gang ej straffes.

Gud overskygge med alle Velsignelser den Æresæde, Deres Excellence til alt Folkets Glæde og Velstand [beklæder], i hvilke Velsignelser jeg aldrig skal aflade, som den, der blandt mange Tusinde kjender sig særlig forbunden i Henseende til det Amt, min Sjælesorg saa lykkelig er falden i at leve.

Høje og velbaarne Herre, høje gunstige Hr. Amtmand,
 høje Herre og Patron,
 Stege d. 14de Juli Deres Excellences allerydmygste
 Ao. 1699. Forbeder hos Gud.

2.

Hjerte Ven og Velynder,

At jeg er barnfød og opfød i den nu afbrendte Viborg, saa sandt jeg lever og dør daglig Prest til den afbrendte Vor Frue Menighed; At ieg nu er 53 Aars Civis Academicus Hafniensis; At ieg har mine fleste Slegter i Jylland forvolder denne min nu igientagne ansøgning angaaende (for dette Aar) tvende stakels Russer fra Viborg Bye og Skole, hvis farfader haver vaared min gamle Skolebroder. Deres navn er af een bekiendt stamme, der kaldet Hersom¹⁾, og ankomne mig med recommendation fra min Svoger i Aalborg, den gamle Lærefader Magister Poul Mørch²⁾. Jeg spurde dem, om de skulde deponere, svarte de mig igien: Ja om Gud vilde hielpe dem, saa vilde de gierne. Jeg ønsker, at de maatte svare saa vel til depositzen, tj verecundi et timidi sunt, ideoqve modestiores. Om der nu maatte fares lempliger med Drengene, end Joab foer af stæd med Absalon, ansøges ydmygst af deres forbeder, som ieg hellers lever det paa en anden Vey(!) for min Herre
 en ydmyg tiener

Hafn. 3 Julij 1729.

M. Reenberg.

Udskrift: Viro Docto, Nobili Profess. et Decano Spectabili Hafn. Mag. J. Gram officiose.

Orig. med Segl, hvori ses et Hjerte med Overskrift: Slet og ret.

¹⁾ Altsaa de tvende Brødre Jens og Peder Christensen Hersom, af hvilke den første blev Præst i Rønnebæk og den anden i Nabo-sognet Nestelsø i Sjælland.

²⁾ Jvfr. Saml. til Jydsk Hist. og Topogr. 2. R. III, 184.

3.

Hjertenshulde Velynder.

Ikke haver ieg bekost programma derpaa, at folk skulde viide ald den godhed, som den gode Professor Gram haver for mig, dog maae ieg atter giøre uroe, angaaende nok een ditto Rus, hvis Moders Fader var Mag. Peder Reenberg i Aalborg, hvis Farfader var Mag. Torben i Hersted¹⁾, begge Prouster, begge Magistri; og hvo veed, hvad der kan blive af denne Rus-Unge Torben Jensøn Lidøe. Gud hielpe ham med de 2de Viborg-Russer, at de maa finde naade for Mandens øyne til en glædelig Expedition for deres Forældre, og mig som denne M. Torbens Moders Farbroder sampt min Herres

ydmyg tiener

Hafn. 5 Julij 1729.

og forbeder

M. Reenberg.

Udskrift: Viro Docto Nobili J. Gram, Spectabili Domino Decano Univers. Hafn. officiose.

4.

Hafn. 2 Augusti 1729.

Hjertens Ven og Velynder.

Atter trenger ieg i mit Labyrinth til en forsøgt Ledere. Tj er dette sagen. Idag blef mig atter den Naade tilbuden at maatte spiise ved den beste Herres taffel i Danmark¹⁾, og da var ieg atter bunden til Skriftestolen, baade som Familia Bartholiniana forrettede deres andagt, som og mine Medbrødre vare natten igiennem og fra morgenstunden til middag udtrællede ved en Deliquentes execution, saa ieg ey ventede det af dem, som faldt mig selv umuelig, at skulde seet nogen af dem i samme Arbeyde med mig,

¹⁾ M. Torben Christoffersen Lidøe var 1674—1707 Præst i Hersted øster og vester. Hans Søn, Jens Torbensen Lidøe, var Præst i Ondløse og Søndersted, og Fader til den anbefalede »Rus«.

²⁾ Vistnok Overkammerherre C. A. v. Plessen.

hvorfor ieg maatte atter udbede mig den Ære for en anden dag. Vilde min hulde Ven igien tale mig den sag i Laue. Hellers have vj stakels tree Mænd vaared i disse dage i en heed Ovn for samme Deliquent, da vj maatte for samvittigheds skyld giøre en Supplique til Kongen, og ieg convoyere det med et a parte bref til Ober Secreteren. Men efter ald den fare vj kaste os udj, da fangens domb var alt forhen confirmered af Kongen, saa gik dog hans lif bort, dog Gud være Ære, hans Siel reddet, et nos liberavimus nostras, skiønt vj kunde ey udbede os nogen opsettelse lenger end den, Byfogden hafde tilsagt os, og de toe stakels Mænd ey blive tilladt at bruge deres egen Vogn, saa lang en Vey: Jamerlig, hvor tiderne hverken tillader justitiam heller misericordiam. Sed de his plura coram. Men kiere, bruger Eder gode tunge for saa gode øren, at ieg skal ikke mistenkes for nogen grouhed, tj desforuden er rerum mearum status satis miserabilis et miserandus.

Gud velsigne Dem og Deres hænder gierninger, ti det er og en trøst for

en unøttig tiener

og ydmyg forbeder

P..S. Jeg haver vislig i disse dage M. Reenberg. ventet mig et fulgur aulicum; men kand Verden end piine mig, den kand dog ey skade mig.

Udskrift: Velædle Hr. Assessor Gram, Professor lingvæ Græcæ paa det Kongl. Universitet Kiøbenhafn.

At afligges til bedste befodring hos Mag. Kaasbølle i Stormgaden.

Orig. med Segl, hvori der ses et græssende Dyr, der ligner et Muldyr, men maaske skal forestille et Faar, med Overskrift: Lupo melior.

Den i ovenstaaende Brev omhandlede Sag oplyses nærmere ved følgende tvende Skrivelser:

a.

I allerdybeste Underdanighed understaar sig Guds Forligelses Embede til vor Frue Menighed at andrage for Eders Kongl. Mayts Allernaadigste, Allerchristeligste og

Allerfrommeste Naadis Arve-Throne, hvorledis Byfogden her i Staden haver nu sidst afvigte i dag 8 dage, var Løverdagen d. 23 Julij, tilskichet mig underskrefne Morten Reenberg een Dødsens Dom afsagt over een Deliquent, barnfødt i Norge, nafnl. Oluf Grav, tildømt at skulle miste sit lif i Galgen for nogle Koster, som ved hannem vare udkomne af Ildebranden, en Mand Michel Abelsøn og Stads Capitain Nicolaj Fux tilhørende, og hos hannem befantis paa det stæd, hvor hand holte Skole for Børn paa Amager. — Den Døds Dom er over hannem afsagt for den Høy-Kongel. Commission i saadanne Sager, og af Eders Kongl. Mayst. siden allernaadigst confirmeret, som Byfogden har derpaa tilsagt os, at nu paa Tirsdag førstkommende den 2. Aug. skal samme Dom exsequeris. Mens Allernaadigste Arve-Herre og Konge, som denne Part af Guds Embede er prøvet af os alle deels i 20 aar, deels i 30 og nær til 40 aar, saa kunde vi vidne som for Guds egen Domstol, at vi har aldrig prøvet dets liige exempel med nogen Døds Fange, som med denne Ulyksalige. Hand er 28 Aar gammel og Ungkarl, er meget vel grundet i sin Christendom og Guds Kundskab og meget vel belæst i Bibelen. For at blive den syndige Verden qvit, vil han gierne udstaae Dødsens Dom, helst som hand fornemmer den samme af Eders Kongl. Mayt allernaadigst at være confirmeret. Mens for Gud i sin Samvittighed, som vi nu siden idag 8 Dage have alle været i Arbeide med ham, er det den yderste bekiendelse han kan døe paa, at hand ræddede kaasterne i Branden, mens aldrig i nogen anden henseende end at lade det komme til sin Eyermand, naar han kunde faae ham opspuurt, og at hand derfor icke dølgede det, hvor hand kom dermed paa adskillige stæder, men alt talte derom, langt mindre dølgede det i det Huus, hvor hand fantis med deele deraf, hvilket og Eyermanden selv vil med sin Eed tilstaae. Som hand nu er saa vittig, at han frygter, at Saligheds Midler blive hannem icke tilladte, med mindre hand bekiender Synden, saa tilstaaer hand Guds retferdige

Domme over sig som een Synder. Mens skulde han bekiende, at hand hafde staaet disse koster, for at beholde dem, saa maatte hand lyve sig self paa, og saaledis giøre sig skyldig i sin egen Død for at faae Saligheds Midler derhos; men den Synd kand hand iche bekiende, som hand iche finder sig skyldig i. — Allernaadigste Konge! Gud maatte fordømme os, om vi iche i denne Sag talte een Sandhed, som os er overbeviist, og tør iche giøre os skyldige i hans blod, hvis der var nogen Naade at vente for ham hos Gud og Eders Mayestæt. — Vist nok! hand har syndet groveligen imod Eders May^{ts} hellige Love, idet hand udbrød af Fængslet i Norge, hvor hand dog iche var sat som een Fange, der var vitterlig skyldig til Døden; hand har aldrig udstøttet blod, hand har aldrig blandet sig iblant Røvere, og da hand brød ud i Norge, udstod han under Jernbaand fire Aars Fængsel, som er den syvende part af hans levned, og da 6 arrestanter vare udbrødne for ham; hafde hand da blevet straffet paa kroppen og iche piint med det lange fængsel, da hafde [hand] iche bleven saa ulykkelig; og paa det Crimen, neml. hans udbrydelse, har Commissionen fornemmelig grundet deris Dom. Allernaadigste Konge, hans lif er visseligen forfalden under loven, mens som det er dog ingen blods sag, i hvilken Guds lov kræver blod for blod, saa forestiller vi os allerunderdanigst Eders Kongl. May^{ts} Ansigt, som Guds Ansigt, som vil iche een Synders død, end iche den timelige, hvor den efter hans lov kand sparis, da i det vi nu bære deliqventens Siæle-Sorrig, maae vi for Gud i voris bæste Samvittighed bære det som een Synd, hvis vi iche forestiller tilstanden; men hvorledis at bære Embedets byrde til Rætterstædet, kiende vi os for Gud uformuende til. Og iche handlede vi redeligen enten for Gud eller Eders Kongl. May^{ts} efter vor allerunderdanigste Troskabs Eed, hvis vi lod denne byrde ligge paa vore Siæle, at vi mueligt kunde have seet en elendig Siæl frelst fra Døden og vi frelste ham iche. — Thi indlade vi hermed med allerunderdanigste

Forbønner voris og den elendige Delinquentis bedrøvede Tilstand for Eders Kongl. Mayestæts allernaadigste Arve-Throne, forventende allernaadigste Resolution os til allerunderdanigst Efterretning.

Stormægtigste, Allernaadigste Arve-Herre og Konge
Deris Kongl. Maystæts — —

[M. Reenberg. Chr. Kølischen. E. Kaasbøll.]

Afskrift (uden Underskrifter) i Addit. 175 Fol.

b.

Velædle og Velærv. Hr. Stiftsprout
samt

Ædle og ærværdige Hrr. Medtienere
ved vor Frue Meenighed.

Ifølge af Deres til mig under 30 Juli afladte Skrivelse samt hosfuldte allerunderd. Memorial til H. K. M. angaaende den for Tyveri og andre Sager paadømte, dog af fengslet i Norge udbrudte, men her igien paagrebne og paadømte Oluf Grav, har jeg samme idag Hans Maj. allerunderd. relateret. Men som høystbem. H. M. finder denne Tyvens Undskyldning, neml. at hand ikke hafde samlet de staaende Koster for at forholde dem sin Ejermand, naar hand motte opdages, særlig ex postfacto, saa utilstrækkelig, at mand vel ingen anden Undskyldning hos de fleeste Tyve, naar de bleve paagrebne, kunde vente sig, at jeg intet mere skal mælde om hans derforuden i Norge noksom Døden værdige gierninger, hvorom de over ham udgangne Domme saavel som Statholderens, paa Christianiæ Borgeres Vegne, nedkomne Klage noksom vidne: Saa haver Hans Majst allern. nu idag resolveret, at jeg motte tilmælde Deres Velærv. og Ærværdigheder, at De kun i Guds Navn giøre Deres Embede, og i henseende til, at hans Majst fast har resolveret det, hand for hans gierninger bør lide, motte de ikkun forestille Synderen hans Endeligheds Nærhed, og see derhen, at de faae hannem med hans Gud forliget, førend Dommen paa hannem i morgen tidlig vorder ex-

sequeret. I det øvrige venter jeg Deres skrevne Svar, at jeg mig saaledes af den mig af Hans Maj. givne befaling haver acqvideret, forblivende i det øvrige (etc.)

Emmedrup d. 1 Aug. klok. 7 Slet om Aftenen 1729.

Afskrift (med Grams Haand) af et Brev, der formodentlig er forfattet af Oversekretær Chr. Møinichen.

5.

Hafn. 24 Febr. 1730.

Hulde Velynder!

Fremfor min forige Reede vilde jeg sandlig ønske mig at vere en Vandkilde, hvis de ælendige Brander af min gamle Frues arnstæd kunde der ved blive slugte, nu de fylder mine øyne hver dag med Røg. Og som den gode ærlige Mand Michel Abbelsøn er min Herres Godhed velbekendt, og haver i sit huuses jammer med huustroe og mange børn i disse dage talt med mig, om hand ikke muelig kunde opnaae et Degnekald paa Landet, og ieg haver ey dristighed nok at ansøge sligt hos min kiere Biscop, tj ieg var ulykkelig med een Degn, og derfor gaf Løfte, at ieg ey her efter skulde voue sligt; skjønt det faldt ey bedre ud med et store Wahl: Saul, Jeroboam, Judas: Saa søger ieg nu, hvor ieg aldrig er afviist: Om Eders Godhed vilde tage sig den fattig uskyldig Mand til hierte, tj ieg veed ikke, at Cerevisiaria er meere stridig mod munia Ecclesiae end piscatura, textrina, imo Magia før har vaared. Nu er der et Degnekald paa Møen i Borre Menighed, som enten er ledig, heller bliver snart ledig, og af forfarenhed veed jeg, at ruralis Ecclesia er til visse saa vel tient med en god Degn, som med en god Prest og en ond Degn. Men samme stæd haver udstaaed en fatalitet af et halft seculo og vaared forgived i den function med iddel gammel bærme, det jeg er forsikred, den gode Michel Abbelsens Gudsfrøgt haver overmestrid, og kand vere og viise sig til mange sieles opbyggelse. Indkomsterne ere saa, at det saa vel som stædet kand give victum para-

bilem, men Degneboligen meget god. Vilde Gud! Stifts Prousten i Sædland hafde det saa godt!

Tj indlades dette til saa god fortolkning i tiide, ne præveniatur.

Gud! velsigne dem, saa sandt og saa tidt det ønskes af en ydmyg forbeder

M. Reenberg

Udskrift: Velædle Hr. Assessor Gram.

6.

Tilforladende gode Velynder.

Nu jeg post triennium tristis meæ Iliadis begynder at rage i mine Brander af Ilden, opvaager i mig igien det eene af disse tvende følgende Manuscriptis. Jeg haabes, at det maa tiene mig til et skin af undskyldning: At det eene, af Interim, hafde jeg ey faaed udskreved, og derfor laae Originalen endnu hos mig, men det andet, O. Sagittarii, hafde jeg taget Copie af, og derfor efter min gammel Viis sendt Originalen strax tilbage, tj til hvad ende skulde det længer blive hos mig? Saa at saa lidet som den Antiqve er hos mig forkommed, saa visse haaber jeg mig at være et Middel, hvor ved Guds forsiun haver seet det bevared, saa vidt som det her med insinueres

fra deres

Hafn. 16 Octbr. 31.

bedaged unøttige tiener

M. Reenberg.

Udskrift: Velædle Hr. Justice Raad etc. Hans Gram, Professor Lingvæ Græcæ paa det Kgl. Universitet Kiøbenhafn.

Her hos en forseglede pacqve i Munke pergament.

7.

(Forfatteren af efterfølgende besønderlige Brev, Pet. Chr. Piper, der endte som Statsfange paa Christiansø, havde tidligere været Præst i Udbynedre og Kastbjerg i Aarhus Stift. Efter at være afsat ved Højesteretsdom 1731, opholdt han sig i Kjøbenhavn, hvor han kom i Forbindelse med Pietisterne, der en Tid lang protegerede ham, indtil den Sindsforvirring, som allerede tidligere havde ytret sig hos ham,

bragte ham i en saa heftig Kollision med dem, som Brevet viser. Nærmere om ham findes hos Wiberg III, 421 efter Lackmanns Manuskript. — Brevet med Reenbergs Paategning meddeles efter en Afskrift i Rigsarkivet.)

Velædle, Velærværdige og Høylærde Hr.

Proust Mag. Reenberg.

Som ieg er forsikret, at Deres Velærværdighed, der for mange Aar siden har kiendt mig, fra den Tid hand var Sogne Præst til Hellig Geistes Meenighed, og ieg Præceptor for Mad. Hiørnings Søn Andreas Graa, tager Compassion i min uskyldig paakastede Fortred, der som et sterk stormende Vejr og et uimodstaaelig igiennembrydende stolt og brusende Haf uformodentlig og pludselig overfaldt mig Dom. 4 p. Epiph. d. 31 Jan., som alt for vitløftig bliver her at melde, hvad den Dag passerede, og siden fra den Tid og indtil den 26 Febr. sidst efter Guds vise Raad og Tilladelse er paafuldt med Vold, Ran og Mord paa adskillige Maader af egne Brødre efter Kiødet, canailleuske (dog formeente hellige) Pietister, rette Belials Børn, item af Creti og Pleti; mens ieg vil alleeniste melde denne sinde til Dem, hvad mig ovenmeldte Søndags Formiddag under Høymessen af een af Deres Velærværdigheds Præster uventelig og ufortient paakom, nemlig af den velbekiendte NB Hellig Mand Her Peder Holst til den runde Kirke, som bemeldte Tid kom til min Dør (hvor min Kone, som laa i Barsel-Seng inden Kirke, som man siger, med en liden Søn, og jeg tillige der var inde) bankede paa den, eftersom den var ilukt, formedelst en særdeeles passage, som mig af min Barberer forhen skeede, derudi bestaaende, at hand skar mig i min nederste Lippe, da ieg var bleven aftoen, at Blodet løb mig meget sterk ned paa Hagen og under Halsen (hvilket Jordemoderen, som samme Tid var i Stuen, med Forundring ansaae) og da jeg spurdte: hvo banker? svarede hand: Hr. Holst; ieg svarede igien: kom ind i Fred, og luchede op for ham; mens i det samme slog hand mig i Næse og Mund med Fladen af sin højre Haand, og da

ieg tænkte, at Manden var gal, og blev meget alterered, værgede ieg af med min den venstre Haand mellem ham og mig. Der ieg det gjorde, slog hand mig paa den højre Kind et Ørefigen og Mund-Dask. Det syntes mig at være af Malice og en ufin Compliment, der ey anstod en hæderlig Præstemand (med Reverentz at melde) meget mindre en indbildt Pietist, eftersom ieg der til enten da eller før ey i nogen ringeste Maade hafde brut enten med Ord, Mine eller Gierning (som Guds Alvidenhed og hands egen Samvittighed, der er sterkere og meere end 100de Vidner, for Guds retfærdige Domstoel skal overbeviise ham) mig vidende, men som ieg siden har spurt, skal een af hands, Hr. Holstes, hellige Qvinder, den navnkundige Taffeldecher-Kone Qvast¹⁾, som i Stormgaden for et par Aar siden holdte Forsamlinger, og endnu siden paa en grovere Maade end da har haft Anhang og Tilhang hos sig, der hun nu boer i Klædeboderne hos Bageren Sr Ole Wadsøn (som ieg omstændelig skal forklare, og bevise kand, naar ieg for den allereede stiftede Høy-Kongelig respective Commission bliver kaldet) have egget ham dertil, som NB. Troldqvinden i den store og berømmelige Kong Frode den Fredegodes Tid eggede sine Børn til at tage Guld-Ringen, der laa paa alfare Veye etc. og siden stak Kongen med Hornet i Siden, som Historien melder etc. troeligt, for hun ved Afskeed kort tilforn om Morgenen truede mig, at de, sc. hendes onde Aander, kand ieg indbilde mig og forestille mig, skulle faae Raad til mig, formedelst ieg havde om Natten, da hun vaagede tillige med en anden hos min Barsel-Kone, talt og raisonered med hende om den spargerede de Helliges Søsken Seng, hun i sit Huus skulde holde etc. Af dets Aarsag tog ieg den formeente Voldsmand og ugudelig Præst i Brystet, satte ham op med min venstre Haand til Væggen og med den høyre Haand tog ieg om begge hans Kraveflipper, ref dem fra hands Hals og slog dem paa

¹⁾ Jvfr. Kirkehist. Saml. 3. R. I, 387. 4. R. I, 650.

Jorden, og sagde derhos (ni fallor): Din Canaille er ey værd at bære Kiol eller Krave. Nu veed ieg, at spargementer løber her i Staden anderledis, og ieg holdis for en gal Mand, og paa den Fod tracteres ieg ogsaa, som ieg faar med mine herlige Forfædre at lide og taale, indtil min Forløsning stunder til og Vederqvælgelsens beleylige Tider kommer fra min Herre. Mens for at bevise min Uskyldighed for Verden, som har Grillen om mig, beder ieg allerydmygst, at deris Velærværdighed først, om De synes, at det giøres fornøden, ville tilsende et par gode erfarne Doctores og Chirurigos, som kunde erfare, om ieg er gal eller ved Forstand, og siden ved gunstig Øfrighed her paa Stæden tage sig mig an som en Præst, der efter Guds Raad og Villie er sat nederst paa Trappen, kast under Benken og kommen for Verden bag ved Lyset, og ei længere af Militair, der skal bevogte, Soldater eller Vægtere, der skal oppasse Horer etc. Canailler, lade mig bevogte, og efter Kongens Lov endnu sorterer under den geistlige Ret; og dernæst udstæde mig en Rettens Stefning paa bemeldte Hr. Holst, for Dem og Deres Assessores i Rette at møde, da ieg til Stefningen vil sende Dem min Concept, naar De ubesværgt ved ringeste troe Bud vil lade mig bæret tilmelde deris skriftlig Svar. Jeg skulle vel paa frisk Fod efter Loven gjort dette strax anhängig, men som al min Fred og Frihed har været mig betagen, Blek, Pen og Papier mig formeent, og i et helvedstinkende Kammer været bortkast som den drabelig Prophet, NB i et Sk . . . huus og Røgehul, paa nogen Tiid, saa har det været mig umuelig før nu at andrage dette. I Forventning af Deres velædle Velærværdigheds retfærdige Svar paa dessens Indhold, og om Rettens Assistance lever stedse med bedste Herrens [Velsignelses] Ønske og Consideration

Kiøbenhafn i største Deres Velærværdigheds ydmygste
Hast d. 28de Febr. og og ærbødigste Tiener

1ste Martij 1734.

Peter Christian Piper,
Pastor remotus.

Svar paa brevet.

Nu igaar d. 1ste Martij 34 blev dette bref mig tilsendt; da paa det ey vedkommende skal klage sig retteløses for min høyere Øfrighed, og Over-Retten siden skal dog besværges ved det, som passerer ved Underretten, saa maa ieg ved dette i Forveyen begegne muelig Angivelse; da som ieg seer icke, at slig Tvistighed vedkommer den geistlige Forum, men som status controversiæ bestaar in puncto dementiæ, falder dette forud ex natura rei under decisum Facultatis medicæ, og Sagen mig plat uvedkommende i flere henseende. Hafn. d. 2 Martij 1734.

8.

Kiøbenhavns Afsked med sl. Mester Morten Reenberg
paa hans Begravelses Dag A° 1736 d. 2. Martii.

Sov nu i Jesu Navn, vor gode gamle Fader!
Med Sorg vi savne dig, med Suk vi dig forlader,
Med Graad og Klagemaal vi ringe for dit Liig,
Da Rygtet midlertid giør Grav-Skrift over dig.
God Natt og Tak for os! at du saa vel har vaaget,
Da Luften blev saa tyk, da Dagen blev saa taaget.
Du holdt din Løgte frem med uforfærdet Haand,
Hvis Lyys langt overgik dend falske Løgtemand.
Far vel, far ævig vel, aarvaagen Zions Vægter,
Som holdt god Varetægt mod Verdens onde Slegter,
At Tyven ikke fik bortstaalet Herrens Arv,
Du hialp med Jesu Hielp paa Kirkens Trang og Tarv.
Du var en brav Soldat, en stridbar Helt og Kiæmpe,
Din Post toeg du i Agt mod Vold, mod List og Læmpe;
Naar Fienden kom, du ham da strax i Øye fik
Og brændte paa, saa snart hand feyl af Løsnet gik.
Guds Viingaard har du her saa trolig taget vare,
At dend ey staaer ved din Forsømmelse i Fare;
Vildbassens hvasse Tand og Rævens lumske Trek
Stoed du altid imod og var dem tit en Skrek.

For din betroede Hiord var du en ærlig Hyrde,
 Af Biørn og Løve loed du dine Faar ey myrde;
 Naar Ulve-Tispen gik paa Spor om dine Lam,
 Da frelste du din Hiord, og Tæven fik kun Skam.
 Du gjorde Ret og var for Resten ikke bange;
 Du talte Sandhed frit, som var forhadet af mange;
 Men du har viist, at du var ey Cujon og Træl
 Af dem, der lønner ondt for det, som gøres vel.
 Du var en fauer Mand, du var en Herrens Engel,
 Du var et Hierte-Blad paa Kirkens Rosen-Stengel;
 Du var, du var, du var: (Hvor skal jeg faae det ud?)
 Jeg havde moxen sagt: Du var en liden Gud.
 Af denne Aarsag vi vel maa din Død beklage
 Og jamre os, at Gud nu endte dine Dage.
 Ah væ! Det voldt vor Synd, at Gud toeg dig fra os;
 Din Siæl var bedre værd end Verdens Skrummel-Tross.
 Nu er dend og i Fryd i Ærens Seyer-Rige;
 Ah! saae mand dig nu der, hvad vilde de da sige,
 Som dømte ilde om dit Liv, din Vey, din Troe?
 Ah! saae de nu din Fryd, hvor vilde de da gloe? (Sap. 5.)
 Men det faaer saa staae hen til Dommens sidste Time,
 Saa faaer vi dig at see, og det i meer Æstime,
 End du har været her. Far hermed ævig vel!
 God Natt og Tak for os, Du dyrebare Siæl!

Grav-Skrift.

Hør Læsere, som dette seer!
 Her ligger Morten Reenbergs Leer.
 Hvad du om ham vilt vide meer,
 Det kand du høre af enhver.

Efter et Hdskr. i Kgl. Bibl., Gl. kgl. Saml. 3022, 4to.